

MAGYARBARÁT

I. : HOL VAGY, ISTVÁN KIRÁLY
 Dr. Vöö Mihályne: GRÉCZY BACSI ÉS A PO-
 LITIKAI DIVATOK - P. dr. Zentai Marcellin
 O.F.M.: A TISZAVIDEK APOSTOLA. P. KE-
 LEMEN DIDAK I. : GYERMEKMO-
 SOLY ORSZAGABAN DEBRECEN - P. dr.
 Dam Ince O.F.M.: A HORDOZO MARIA
 VALLASELETI SZEREPE MATRAALJAN
 P. Fenyvessy Jeromos O.P.: SZINFOLTOK AR-

PADHAZI SZENT MARGIT EGYENISEGÉBŐL.
 P. Zmertych Oktáv O.F.M.: A HÚ SZERE-
 TET. - P. Schrotty Pál O.F.M.: A PÁPÁK
 TÖRTENELMI TAVLATBAN - Váth János:
 BUTTYKAY PÁTER, A SZERKESZTŐ. - P.
 Réthy Apollinár O.F.M.: BETEGSEGÜNK-
 BEN ORVOSSAGUNK. - Révész Irma VERSE.
 KÖNYVEK - Lapunk jelen számának címlapját
 ILLESY PÉTER FESTOMŰVÉSZ rajzolta.

FERENCES KÖZLÖNY

«MAGYAR BARÁT»

előfizetési ára egész évre 5.— P, félévre 2.50 P, egyes szám ára 50 fillér.

Csekkszám: 51.581. Üres befizetési lapot 3 fillérért a postán kaphatunk.

A kéziratokat minden hó 25-ig küldjük a szerkesztőségbe.

Kéziratokat nem őrzünk meg, csak portó mellékelése esetén küldünk vissza.

Kiadja a Kapisztrán Szent Jánosról nevezett Ferences Rendtartomány.

ÚJ KÖNYVEK

Révay József: SÉTÁK A RÓMAI MAGYARORSZÁGON. — Franklin Társulat kiadása, Budapest, 1944. — 347 oldal, 115 képpel és 2 térképpel. — Ára 30.— P.

A Kárpátok által koszorúzott s Teremtőatyánk által is egységesnek alkotott későbbi Magyarhon, amint tudjuk, a legkülönfélébb népek átvonuló, vagy gyülekező helye volt nem is egyszer. Ezt első sorban az egykorú írók, de még beszédesebben, a tőlük itt hagyott régészeti nyomok s leletek is fényesen igazolják. Szerzőnk ezeknek művelődéstörténeti megszólaltatásában valóban mester. Egy ókori utazás keretében, teljesen fejlődéstörténeti alapon, a mai viszonyok kellő figyelembe vételével, ismertet meg bennünket ezekkel felette érdekes módon. Így ismerkedünk meg 23 igen tartalmas fejezet keretében Magyarország földrajztörténetével is a latin ókorban.

Hogy némi fogalmat nyújtsak e mű sikerült összeállításáról és sokoldalúságáról, egy fejezet alcímeiből közlök egynehányat, a már keresztény római világból Hazánk területén. A 22-ik fejezet például ezen összefoglaló címet viseli: „Krisztus Pannóniában” s ennek keretében szó van a haldokló római birodalomról, e címek alatt: „A Szent Sas lehull”, — „Meghalt a Pán”, — „Keresztény bazilikák”, — „Az óbudai temető-

kápolna”, — „Julius Veteranus a keresztény veterán”, — „Jupiter és a jó Pásztor”, — „A szövetbe csomagolt kenyér, az „Eucharisztia”, — „A pécsi sírkamrák”, — „A toursi püspök csodái a szombathelyi székesegyház fényességében”, — „Krisztus, neked hódol a világ”, — stb.

Elismerjük, hogy a szerzőnek igen nagy anyagot kellett feldolgozni, kiválogatni, jól megfontolni és egy mű keretébe illeszteni, hogy az élvezhető legyen a nagyközönség részére. Ha azért itt-ott egy kevés fantáziát látunk, sőt nem egy helyen talán helytelen következtetésre is bukkanunk, korántse feledjük el azt a tényt, hogy szerzőnk a magyar irodalomban egy teljesen új műfajnak első úttörője. *Ez pediglen a szaktudományok népszerűsítése, amely felette nehéz.* Feladatának azonban teljesen megfelelt. Ezért én csak azt kívánom igaz megértéssel és sok-sok szeretettel a szerzőnek, hogy miként e sorok szimpla íróját, sok évtizeddel ennek előtte, amidőn Sienkiewicz örökbecsű műve, a „Quo vadis” még teljesen új volt a nemzetközi irodalomban, s annak alapos tanulmányozása, a keresztény régészet s e tudomány rokon szakmáinak tanulmányozására terelte, úgy irányítson az isteni Gondviselés, igen sok fiatal magyar embert Hazánk felette beszédes földjéből napvilágra kerülő ré-

gészeti emlékek és leleteknek népszerű, de az igazság rendíthetetlen szikláján álló, oktatóan magyarázó ismertetőire.

Dr. Sötér Stóhr Géza, Ker. János.

Mihalovics Zsigmond: A CSALÁD ÉS IFJUSÁG A HÁBORÚBAN. Az 1943. június 15—17. napjain tartott országos lelképásztori konferencia anyaga. Kiadja: Az Actio Catholica Országos Elnöksége. Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.

Van egy hang, mely sose némulhat el a Földön: Krisztus Egyházának a hangja. Jelen korunk is földaja maga kérdéseit és egyházunk lelki ismeretesen, az egész történelmet átfogó nézessel válaszolja meg azokat. Ha megöljük a „fehér halált”, miénk a magyar nemzet halála. Ha „Katólikus Diák Otthon”-okat létesítünk, ifjúságunk Krisztus igájába lép. Ha szentpáli lelkesedéssel végezzük pasztorációs munkánkat, akkor Jézus nevével hal meg a katona és Isten dicséretétől lesz hangos a magyar falu. Ezeknek megvalósítása nem lehetőség csupán, hanem kötelesség. A megvalósulás módozatait fejtette ki a konferencia tizennégy előadója. Dr. Glatzfelder Gyula csanádi érsek-püspök most utólagos elnökölt e konferencián. Aztán elment, hogy találkozék a katolikus Egyház nagy Alapítójával...

P. Kiss Kornél O. F. M.

HALOTTAINK:

P. Bozóky Ödön O. F. M.
Mátraverebély-Szentkút
P. Soltész Pacifik O. F. M. Kassa.
Grébecz József Sándor Gyöngyös.
Csató István Szabadka.
Kovács Mihály Baja.
özv. Brutky Károlyné Pécs.

Kedves Olvasóinkért és terjesztőinkért minden hónap első szombatján reggel 7 órakor szentmisét mondunk a Gyöngyösi Fájdalmas Szűzanya kegyoltáránál. Lélekben mindannyian kapcsolódjunk Jézus keresztáldozatába ezen a napon, s egy szívvel, egy lélekkel ostromoljuk a mennyel Atyát bocsánatért, békéért, minden szükségünkért!

Elhunyt előfizetőinkért havonta két szentmisét mutatunk be! Nyugodjanak békében!

XXIV. ÉVF. 8. SZÁM
1944. AUGUSZTUS 15.

FELELŐS KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
P. DR. DÁM INCE OFM.

MEGJELENIK
MINDEN HÓ 15-ÉN

Hol vagy, István király...?

Borús fellegektől megriadt néped kiált Hozzád. Vészes napjainkban jobban Reád szorulunk, útmutatásodat hívebben hallgatjuk. Gyászos öltözetet öltünk, lelkünket a bűnbánat, az eltékozolt értékek és lehetőségek, elmulasztott kötelességek, pártharcokban kimerülő erőfeszítések, eszméidhez hűtlen honfiak kísérletezései nyomán kelt aggodalom tölti meg. S mindig akkorra sorvasztanak bűneink a leggyengébbre, amikor a legnagyobb erőre lenne szükségünk. Keletről támadnak ellenségeink most is, mint történelmünk legvézesebb napjaiban. Fegyverben áll a nemzet. Valaha ezt csak a zsoldosokra értettük, ma minden magyarra szó szerint áll. Tagbaszakadt férfira, nőre, zsenge ifjúra, öregre, fiatalra. A veszély ép olyan otthon, mint a frontokon. Megrendült lélekkel fordulunk Hozzád, nagy honmentőnk, ezredéveink megalapozója: **Téged magyar királyn...**

Lelki erőnk forrásai sem fakadnak oly bőven, mint feladataink megkívánják. Rokkan a hitünk Istenben. A szenvedés rettenetesen megpróbált már eddig is sokunkat. Vesztettünk férjet, apát, gyermeket, házat, vagyont, életet, — Isten-kisértés volt az imádságunk, a vaksorsba vetett tehetetlen önátadás a megnyugvásunk, erkölcsünk meglazultak, az emberbaráti érzés, a humanizmus kiveszett, élvezni kezdtük az igazságtalanságot, — égbe kiált a bűnünk... Az Örök Ítélet trónja előtt nem állunk meg tisztán. István király! Tündöklő Csillagunk, Atyánk és Istápunk! Mennyi okunk rá, hogy Feléd sóhajtsunk **Gyászos öltözetben Te elötted sírván!**

Megtépázva magyarságunk... Szent Koro-

nád eszméje minden alattvalót egységbe kovácsol a magyar haza történelmi határain belül. Lehet a fajtánk és a nyelvünk többféle, a Szent Korona jegyében mindannyian magyarok vagyunk! **A magyarságnak fajok és nyelvek feletti értelme is van.** Ez magyar voltunk szentistváni fogalma. Ebben az értelemben szolgáltuk századokon keresztül a magyar Hazát, ettük a magyar kenyeret, élveztük országunk legtökéletesebb földrajzi és gazdasági egységének áldásait. Nem volt elég, hogy ellenségeink éket vertek a magyar egység szét-hasíthatatlan tönkjébe, saját fiaitól is áruló csókot kellett fogadnia.

Csüggeteg lélekkel hallgattuk a **magyarság hivatásáról**, történelmi feladatairól szóló igéket. Nem hittük, hogy mondanivalónk is van a világhoz. Talán ez a lelkiület vitt nem is oly régen kultúránk viszonylagos önállóságának tagadásába, avagy sikoltott fel nemzeti és faji értékeink jogán egy magyarabb, európaiságot és magyarságot, kereszténységet és faji adottságokat összhangban egyesítő, mélyebb és termékenyebb szellemiség után. Csak így emelkedhetünk környezetünk egyre erősödő nemzeti kultúrája fölé, s vehetjük fel velük a versenyt! Ma magyarságunk megragyogtatása létünkhöz való jogunkat kiáltja!

Hol vagy, István király...?! Most nemesak ünneplés, hanem igazi keresés, segítségülhívás ez az ének. Állj mellettünk nehéz harcainkban, erősíts a csüggedésben, add segítségül áldott Jobodat a jövő Magyarországot építésében!

— i —

GRÉCZY BÁCSI ÉS A POLITIKAI DIVATOK

Dr. Vő Mihályné.

Nyáreleje volt, huszonöt évvel ezelőtt. Zsúfolt, töröttablakú vonaton, féllábon álldogálva a folyosón utaztam el az eltorzult ábrázatú fővárosból. A vonat kicsinyben tükre volt az akkori életnek: veszekedés, tülekedés, durva szavak mindenfelé. — a háború és a nyomába lépő forradalom ütéseitől lekopott az emberekről a kultúra gyenge máza és leplezetlen, csaknem állati durvaságban mutatkoztak. Fiatal voltam és megdöbbenően hatott rám az *ellentét* az eszmények, tiszteletreméltó példák, tanulmányok, nemes olvasmányaim és a *valóság torz*, „rettentő képei” között! Hát ez volna az élet? Gonoszság és törpeség, és az emberi gyaroltságot kihasználó hamis próféták? ...

Végre megérkeztünk. Mintha más világrészbe jutottam volna! A kis állomáson üde-friss levegő, virágillat, nyárfazúgás fogadott. Az egyszerű szülői ház olyan volt, mint a csend és a béke szigete. A *menedék*, az otthon szeretettel várt. ... a szőlő virágzott, a gyümölcsfák bodorodva jöttek elélem ...

Pár nap mulva egészen földerültem. Az otthon megnyugtató. Gyönyörködtem a jó Isten kezenyomában: a természetben, s a kis darab, hűséges földben ... A napi munka a kertben és a szőlőben megvigasztalt, fölűdített. Dolgom végeztével, este felé a gömbakácok alatt kedves könyveimben lapogattam.

Bölcs és nyugodt emberek voltak körülöttem. Szokása szerint, egy izben a jó Gréczy bácsi is beköszöntött.

„Hát megjött Ragyogóm abból a nagy, bűnös Babilonból? (így nevezte a fővárost) Isten hozta minálunk!”

Elbeszéltem tapasztalataimat. A jó öreg sűrűn csóválgatta a fejét.

„Nem újság, amit mond, Ragyogóm, tudunk róla mi is. Eljutott ám ide is a viharnak a szélzúgása. De ne búsuljon: sokáig nem lehet tótágast állni. Semmiféle újmódos találmány, ami nem egyezik a jó Isten akaratjával: nem tart sokáig. Érzik ezt az új próféták is, azért hirdetnek, meg szavalnak annyit. Errefelé is jártak és ugyancsak szavaltak, hogy ma mindenkinek dolgoznia kell, elvtársak! Nevettünk rajta. Mert mi ugyan nem érünk rá a munkát dicsérni és szózatolni: „Emberek, dolgozni, dolgozni!” hanem már pirkadáskor fogjuk a kapát, a sarabót, a kaszát — *hallgatunk és igazán dolgozunk*. Mondom, hallgatunk, nem beszélünk.”

„És mégis akadnak bőven, — mondtam eltűnődve. — akik lelkesednek ezekért az „újmódos dolgokért”. Gréczy bácsi!”

„Való igaz, Ragyogóm. Akinek se Istene, se földje, se családja, aki *olyan, mint az ördögsekér*, hogy a szél ide-oda fujja. — az, mert lelkének nincs hová lennie: kapva-kap minden *újfajta politikán*. A legtöbbje meg valami *nagy osztozkodást* remél és máris készíti előre az üres zsákokat, meg a bakót (tarisznyát) az osztozáshoz. Mert az újat prófétálók sokat ígérnek ám: a göncölszekeret és a csibésztyúkot az égről, no meg a szomszéd óljából a hízót ...

Aztán olyanok is akadnak, akik *hallván* a nagyfennszót, odafutnak, hogy „*le ne maradjanak a komédiából* ... Ezeknek mindenütt, ahol zajongás van, ott kell lenniök. Mások meg *igen-nagyon* kí-

ránkoznak a bakra, mert még sohasem fogták a gyepőlészarat ...”

A sárgarigó vidáman füttyölgette a fejünk fölé, én pedig nevetve adtam igazat az öregnek, majd elkomolyodtam, amikor így folytatta:

„Ügyeljen csak a szómra, Ragyogóm, nem tarthat ez a felfordult világ sokáig. Mert ezek mindent megígértek, megpróbáltak, megmozgattak, csak *egyét felejtettek ki, a legfőbbet: a jó Istent*. És kifeleadték az *Ő szent törvényeit és parancsait*: „Ne lopj! Ne szólj hamis tanuságot! Ne paráználkodjál!” Az ilyesmin pedig, akár újmódos politika, akár régimódos: nincsen Isten áldása.

Az Ūristen ezt is megengedte érnünk, mert ő nem köti pórázra az ember szabad akaratját ... hadd lássa, mire megyen nélküle ... de Ū forgatja ám a világ tengelyét és amint a Szentírás mondja: „*elér erejével egyik végtül a másikig*” s elöveszi büntető ostorát. Minden dolgot a *vége* dicsér vagy gyaláz. Jó vége nem léssen a rossznak ... és azok az emberek, akiknek Istenük nincsen, esztelenebbek és boldogtalanabbak minden állatoknál. Egész mesterkedésük vagy csavaroskodásuk kárba vész, hiszen az Ūristen belelát mindenbe a legaljái és számlálva vannak előtte az emberek gondolatjai.” — „Honnan vette ezeket a szép gondolatokat, Gréczy bácsi?” — kérdeztem csodálkozva.

„Ragyogóm, maga sok könyvet olvasott, én az *Élet Könyvét betűzgettem*” — felelte az öreg és egy darabig hallgatott.

E közben megjöttek éjtszakai nyugovóra a tőről a rucák s a Búbos kotlós szárnya alá szedte hársonyos fekete kiscsibéit. A berek felől halk zsongás hangzott. Egy fülemüle finom, álmodozó esti dalba fogott a sűrűben.

Csodaszép este volt.

Gréczy bácsi hazakészülődött. Annyit beszélünk a politikáról, Ragyogóm, — szolt elmenőben. — hogy észre sem vettük az idő mulását. De azt sem, hogy ez az egész kert, a szőlő, az egész teremtet világ mind a jó Istent magasztalja és az Ū rendjét hirdeti. Ha *csak ezt szemlélgetjük is: vígasztalást* lelünk a világ háborúságai és veszedelmei között. Adjunk Neki hálát és el ne pártoljunk Tőle.

Istennek ajánlom!”

Vihartól engem ...

Vihartól engem nem kimélt a sorsom.
Életjárom átkát emelt fővel hordom.
Néha, pillanatra könnyű e keresztem:
Edes feledések vesznek körül engem.
S megnyugszik a lelkem.

De mikor a reggel hangos szóval ébred,
S nyűgös szükség-úton szállnak el az évek,
Még fakult színek hoz elő a hajnal
És kezem kell fognom sok hitvány alakkal:
Átkot szór az ajkam.

Nem, ezek az utak nem arra vezetnek,
Ahol lángja gyult az emberszeretnek:
Porban csúszó férgek tülekednek sorra ...
Beesület virága, igazság virága:
Meghal letiporva.

Révész Irma.

KELEMEN DIDÁK

P. dr. Zentai Marcellin O. F. M.

Az 1703-i felkelés kudarcbafullt. Az ország a törökódoltság alatt mérhetetlenül sokat szenvedett. A pogány török a férfiakat állatias kegyetlenséggel lemészárolta, az asszonyokat, a gyermekeket elhurcolta. Városok, falvak elpusztultak és egész vidékek elnéptelenedtek, az otthon bujdosókra pedig az éhség és a legnagyobb nyomor leselkedett. Végre a törököt sikerült kiűzni, de a szenvedések továbbra is uralkodtak az egész országban. A felszabadult országra most meg az osztrák elnyomók súlyos bakancsa nehezedett rá. A török megszállás, a reformáció, az osztrák elnyomatás: egyik sem volt vigasztalóbb a másiknál, mindhárom a magyarságot pusztította. II. Rákóczi zászlót bont a szabadságért. A magyarok szívében lángrolóban a lelkesedés, szemekben kigyul a remény. Az 1711-es év azonban ismét minden reményt kioltott a szívekből s megmaradt újból a nélkülözés, a bujdosás, a mérhetetlen nyomor. Ugyanezen években új ellensége támadt a magyarnak: a fekete halál, a pestis, mely új áldozatokat követelt. Mindenütt könny, sírás, szenvedés, kétségbeesés.

Ezekben a szomorú időkben Isten-küldötteként jelent meg Kelemen Didák minorita-ferences. Egyszerű szerzetesi ruhában jött, szegényes öltözetben, de annál gazdagabb lélekkel és fajtáját szerető magyar szívvel. Pénzt és vagyont nem tudott osztogatni, de vérző sebeket tudott gyógyítani és meghasonlott lelkeket tudott visszavezetni az Istenhez. Atyja volt a sokat szenvedő magyar népek és védangyala a tiszavidék katolikusainak.

Kelemen Didák a magyar föld, a magyar nép szülőtte, azért szerette oly mérhetetlen szeretettel a fajtáját. 1683-ban született Baksafalván. Apja elszegényedett székely köznemes. Iskoláit Kantán (később összeépült Kézdivásárhellyel) végezte, itt nyerte el a hivatását és ugyancsak 1708-ban itt szentelték fel áldozópappá. Az ifjú levita lelkesedéssel lépett ki az életbe, hol annyi könny várt felszárításra és annyi seb bekötözésre. Azért lett pap, hogy enyhítse a szenvedéseket és felkarolja a pusztulásnak indult tiszavidék katolicizmusát. Templomot, iskolát építtetett és plébániákat állított fel. Missziós körutakra indult és különleges szónoki tehetségével ezreket vezetett vissza Krisztushoz. Zsúfolásig megtelt templomokban mondta el beszédeit és a jószívű magyarok könnyes szemmel és bűnbánó lélekkel hallgatták végig azokat.

Kelemen Didák a legszívesebben ott tartózkodott, ahol a legnehezebb volt a munka, ahol a legtöbbet kellett küzdeni és ahol a legkeményebb volt a magyar és legveszedelmesebb a hitetlenség. Nem riadt vissza a legnagyobb megpróbáltatásoktól sem, ha a magyar nép lelkeről volt szó. Valóban a nép embere volt, a magyarság atyja. Székely szívének minden dobbanása az Istené volt és az elhagyatott katolikus magyar híveké.

Sokat kellett küzdenie a protestánsokkal, akik működésének területét teleszórták tövisekkel. Ellenséget láttak benne, aki atyjuk akart lenni emiatt sok-sok megaláztatáson keresztül kellett

mennie. Nem egyszer tettleg is bántalmazták, ő azonban nem hagyta fel a küzdelmet. A durvaságokra szelidséggel, a gyűlöletre szeretettel válaszolt. Ha valahonnan elűzték, újból és újból visszatért oda, mígnem szelíd, alázatos, jószágos fellépésével, krisztusi szeretetével a legkonokabbat is meg nem hódította. Lassan-lassan a protestánsok is tisztelni kezdték és megszerették. Így lett összekötő kapocs a magyar és magyar között, a katolikus és protestáns között.

1739-ben az előző évek pestise újból felütötte a fejét és pusztító kegyetlenséggel dühöngött végig az országban. A megrémült nép kétségbeesett, s a fertőző ragály pedig egyre terjedt és követelte áldozatait. Ember ember után hullott el és a nép nem győzte eltakarítani halottait. Kétségbeesítő helyzet, melyben sem a hatóság, sem az orvosok nem tudtak segíteni. Didák atya ekkor már betegeskedett, de lázasan is a szenvedők segítségére sietett. Letérdelt a haldokló mellé, vigasztalta, bátorította, erősítette és sebeit bekötözte. Mindegyikhez volt szava, mindegyiket szeretetébe fogadta. Valóságos védangyala volt a szerencsétleneknek, akiket még az állatok is messziről elkerültek.

A munkát, a küzdelmet, a sok-sok éjjelést azonban nem bírta el gyenge szervezete. Az erőtlen test, melyben erős lélek lakott, végre felmondta a szolgálatot. A betegség egyre jobban elhatalmasodott felette. Egyre jobban és jobban gyengült, míg végre 1744 április 28-án homlokon nem csókolta őt a Halál-nővér és Didák atya követte őt az örökkévalóságba.

Kétszáz esztendő telt el azóta, hogy Kelemen Didák öröklétre szenderült. Kétszáz esztendő hosszú idő, még sem tudta elfeledtetni kedves egyéniségét, homályba burkolni szeretetreméltó alakját. Kortársai szentként tisztelték és szentségének illatát érezzük mi is. Vigasztalója volt akkor a magyarnak, kérjük mi is, hogy ezekben a szomorú időkben nekünk is erősítőnk, bátorítónk és pártfogónk legyen.

B. Kelemen Didák,
a magyarság
vigasztalója.

GRÉCZY BÁCSI ÉS A POLITIKAI DIVATOK

Dr. Vő Mihályné.

Nyáreleje volt, huszonöt évvel ezelőtt. Zsúfolt, töröttablakú vonaton, fellábon álldogálva a folyosón utaztam el az eltorzult ábrázatú fővárosból. A vonat kicsinyben tükre volt az akkori életnek: veszekedés, tülekedés, durva szavak mindenfelé. — a háború és a nyomába lépő forradalom útéseitől lepokott az emberekről a kultúra gyenge máza és leplezetlen, csaknem állati durvaságban mutatkoztak. Fialat voltam és megdöbbenően hatott rám az *ellentét* az eszmények, tiszteletreméltó példák, tanulmányok, nemes olvasmányaim és a *valóság torz*, „rettentő képei” között! Hát ez volna az élet? Gonoszság és törpeség, és az emberi gyaroltságot kihasználó hamis proféták? ...

Végre megérkeztünk. Mintha más világrészbe jutottam volna! A kis állomáson üde-friss levegő, virágillat, nyárfazúgás fogadott. Az egyszerű szülői ház olyan volt, mint a csend és a béke szigete. A *menedék*, az otthon szeretettel várt. ... a szőlő virágzott, a gyümölcsfák bodorodva jöttek elélem ...

Pár nap mulva egészen földerültem. Az otthon megnyugtató. Gyönyörködtem a jó Isten keze nyomában: a természetben, s a kis darab, hűséges földben ... A napi munka a kertben és a szőlőben megvigasztalt, fölűdített. Dolgom végeztével, este felé a gömbakácok alatt kedves könyveimben lazogtattam.

Bölcs és nyugodt emberek voltak körülöttem. Szokása szerint, egy izben a jó Gréczy bácsi is beköszöntött.

„Hát megjött Ragyogóm abból a nagy, bűnös Babilonból? (így nevezte a fővárost) Isten hozta minálunk!”

Elbeszéltem tapasztalataimat. A jó öreg sűrűn csóváltgatta a fejét.

„Nem újság, amit mond, Ragyogóm, tudunk róla mi is. Eljutott ám ide is a viharnak a szélzúgása. De ne búsuljon: sokáig nem lehet tótágast állni. Semmiféle újmódos találmány, ami nem egyezik a jó Isten akaratjával: nem tart sokáig. Érzik ezt az új proféták is, azért hirdetnek, meg szavalnak annyit. Errefelé is jártak és ugyancsak szavaltak, hogy ma mindenkinek dolgoznia kell, elvtársak! Nevettünk rajta. Mert mi ugyan nem érünk rá a munkát dicsérni és szózatolni: „Emberek, dolgozni, dolgozni!” hanem már pirkadáskor fogjuk a kapát, a sarabót, a kaszát — *hallgatunk és iaazán dolgozunk*. Mondom, hallgatunk, nem beszélünk.”

„És mégis akadnak bőven, — mondtam eltűnődve. — akik lelkesednek ezekért az „újmódos dolgokért”. Gréczy bácsi!”

„Való igaz, Ragyogóm. Akinek se Istene, se földje, se családja, aki *olyan, mint az ördögsekér*, hogy a szél ide-oda fujja. — az, mert lelkének nincs hová lennie: kapva-kap minden *újfajta politikán*. A legtöbbje meg valami *nagy osztozkodást* remél és máris készíti előre az üres zsákokat, meg a bakót (tarisznyát) az osztozáshoz. Mert az újat proféták sokat ígérnek ám: a göncölszekeret és a csibésztyúkót az égről, no meg a szomszéd óljából a híztót ...

Aztán olyanok is akadnak, akik hallván a nagyfennszót, odafutnak, hogy „*le ne maradjanak a komédiából* ... Ezeknek mindenütt, ahol zajongás van, ott kell lenniök. Mások meg *igen-nagyon ki-*

ránkoznak a bakra, mert még sohasem fogták a gyepőlőszárat ...”

A sárgarigó vidáman füttyölgette a fejünk fölé, én pedig nevetve adtam igazat az öregnek, majd elkomolyodtam, amikor így folytatta:

„Ügyeljen csak a szómra, Ragyogóm, nem tarthat ez a felfordult világ sokáig. Mert ezek mindent megígértek, megpróbáltak, megmozgattak, csak *egyét felejtettek ki, a legfőbbet: a jó Istent*. És kifeleddék az *Ő szent törvényeit és parancsait*: „Ne lopj! Ne szólj hamis tanúságot! Ne paráználkodjál!” Az ilyesmin pedig, akár újmódos politika, akár régimódos: nincsen Isten áldása.

Az Úristen ezt is megengedte érnünk, mert ő nem köti pórásra az ember szabad akaratját ... hadd lássa, mire megyen nélküle ... de Ő forgatja ám a világ tengelyét és amint a Szentírás mondja: „*elér erejével egyik végtől a másikig*” s elöveszi büntető ostorát. Minden dolgot a *vége* dicsér vagy gyaláz. Jó vége nem leszen a rossznak ... és azok az emberek, akiknek Istenük nincsen, esztelenebbek és boldogtalanabbak minden állatoknál. Egész mesterkedésük vagy csavaroskodásuk kárba vész, hiszen az Úristen belelát mindenbe a legaljág és számlálva vannak előtte az emberek gondolatjai.”

— „Honnan vette ezeket a szép gondolatokat, Gréczy bácsi?” — kérdeztem csodálkozva.

„Ragyogóm, maga sok könyvet olvasott, én az *Élet Könyvét betűzgettem*” — felelte az öreg és egy darabig hallgatott.

E közben megjöttek éjszakai nyugovóra a tőről a rucák s a Búbos kotlós szárnya alá szedte hársonyos fekete kiscsibéit. A berek felől halk zsongás hangzott. Egy fülemüle finom, álmodozó esti dalba fogott a sűrűben.

Csodaszép este volt.

Gréczy bácsi hazakészülődött. Annyit beszélünk a politikáról, Ragyogóm, — szolt elmenőben. — hogy észre sem vettük az idő mulását. De azt sem, hogy ez az egész kert, a szőlő, az egész teremtet világ mind a jó Istent magasztalja és az Ő rendjét hirdeti. Ha *csak ezt szemlélgetjük is: vi-gasztalást* lelünk a világ háborúságai és veszedelmei között. Adjunk Neki hátát és el ne pártoljunk Tőle.

Istennek ajánlom!”

Vihartól engem ...

Vihartól engem nem kimélt a sorsom.
Életjárom átkát emelt fővel hordom.
Néha, pillanatra könnyű e keresztem:
Édes feledések vesznek körül engem.
S megnyugszik a lelkem.

De mikor a reggel hangos szóval ébred,
S nyugós szükség-úton szállnak el az évek,
Még fakult színeket hoz elő a hajnal
És kezet kell fognom sok hitvány alakkal:
Átkot szór az ajkam.

Nem, ezek az utak nem arra vezetnek.
Ahol lángia gyult az emberszeretnek:
Porban csúszó férgek tülekednek sorra ...
Beesület virága, igazság virága:
Meghal letiporva.

Révész Irma.

Az 1703-i felkelés kudarcbafullt. Az ország a törökhódoltság alatt mérhetetlenül sokat szenvedett. A pogány török a férfiakat állatias kegyetlenséggel lemészárolta, az asszonyokat, a gyermekeket elhurcolta. Városok, falvak elpusztultak és egész vidékek elnéptelenedtek, az otthon bujdosókra pedig az éhség és a legnagyobb nyomor leselkedett. Végre a törököt sikerült kiűzni, de a szenvedések továbbra is uralkodtak az egész országban. A felszabadult országra most meg az osztrák elnyomók súlyos bakancsa nehezedett rá. A török megszállás, a reformáció, az osztrák elnyomatás: egyik sem volt vigasztalóbb a másiknál, mindhárom a magyarságot pusztította. II. Rákóczi zászlót bont a szabadságért. A magyarok szívében lángalobban a lelkesedés, szemekben kigyul a remény. Az 1711-es év azonban ismét minden reményt kioltott a szívekből s megmaradt újból a nélkülözés, a bujdosás, a mérhetetlen nyomor. Ugyanezen években új ellensége támadt a magyarnak: a fekete halál, a pestis, mely új áldozatokat követelt. Mindenütt könny, sírás, szenvedés, kétségbeesés.

Ezekben a szomorú időkben Isten-küldötteként jelent meg Kelemen Didák minorita-ferences. Egyszerű szerzetesi ruhában jött, szegényes öltözetben, de annál gazdagabb lélekkel és fajtáját szerető magyar szívvel. Pénzt és vagyont nem tudott osztogatni, de vérző sebeket tudott gyógyítani és meghasonlott lelkeket tudott visszavezetni az Istenhez. Atyja volt a sokat szenvedő magyar népek és védangyala a tiszavidék katolikusainak.

Kelemen Didák a magyar föld, a magyar nép szülőtte, azért szerette oly mérhetetlen szeretettel a fajtáját. 1683-ban született Baksafalván. Apja elszegényedett székely köznemes. Iskoláit Kantán (később összeépült Kézdivásárhellyel) végezte, itt nyerte el a hivatását és ugyancsak 1708-ban itt szentelték fel áldozópappá. Az ifjú levita lelkesedéssel lépett ki az életbe, hol anyyi könny várt felszárításra és anyyi seb bekötözésre. Azért lett pap, hogy enyhítse a szenvedéseket és felkarolja a pusztulásnak indult tiszavidék katolicizmusát. Templomot, iskolát építtetett és plébániákat állított fel. Missziós körútra indult és különleges szónoki tehetségével ezreket vezetett vissza Krisztushoz. Zsúfolásig megtelt templomokban mondta el beszédeit és a jószívű magyarok könnyes szemmel és bűnbánó lélekkel hallgatták végig azokat.

Kelemen Didák a legszívesebben ott tartózkodott, ahol a legnehezebb volt a munka, ahol a legtöbbet kellett küzdeni és ahol a legkeményebb volt a magyar és legveszedelmesebb a hitetlenség. Nem riadt vissza a legnagyobb megpróbáltatásoktól sem, ha a magyar nép lelkéről volt szó. Valóban a nép embere volt, a magyarság atyja. Székely szívének minden dobbanása az Istené volt és az elhagyatott katolikus magyar hívéké.

Sokat kellett küzdenie a protestánsokkal, akik működésének területét teleszórták tövisekkel. Ellenséget láttak benne, aki atyjuk akart lenni emiatt sok-sok megaláztatáson keresztül kellett

mennie. Nem egyszer tetteleg is bántalmazták, ő azonban nem hagyta fel a küzdelmet. A durvaságokra szelidséggel, a gyűlöletre szeretettel válaszolt. Ha valahonnan elűzték, újból és újból visszatért oda, mígnem szelíd, alázatos, jóságos fellépésével, krisztusi szeretetével a legkonokabbat is meg nem hódította. Lassan-lassan a protestánsok is tisztelni kezdték és megszerették. Így lett összekötő kapocs a magyar és magyar között, a katolikus és protestáns között.

1739-ben az előző évek pestise újból felütötte a fejét és pusztító kegyetlenséggel dühöngött végig az országban. A megrémült nép kétségbeesett, s a fertőző ragály pedig egyre terjedt és követelte áldozatait. Ember ember után hullott el és a nép nem győzte eltakarítani halottait. Kétségbeesett helyzet, melyben sem a hatóság, sem az orvosok nem tudtak segíteni. Didák atya ekkor már betegeskedett, de lázasan is a szenvedők segítségére sietett. Letérdelt a haldokló mellé, vigasztalta, bátorította, erősítette és sebeit bekötözte. Mindegyikhez volt szava, mindegyiket szeretetébe fogadta. Valóságos védangyala volt a szerencsétleneknek, akiket még az állatok is messziről elkerültek.

A munkát, a küzdelmet, a sok-sok éjjelezést azonban nem bírta el gyenge szervezete. Az erőtlen test, melyben erős lélek lakott, végre felmondta a szolgálatot. A betegség egyre jobban elhatalmasodott felette. Egyre jobban és jobban gyengült, míg végre 1744 április 28-án homlokon nem csókolta őt a Halál-nővér és Didák atya követte őt az örökkévalóságba.

Kétszáz esztendő telt el azóta, hogy Kelemen Didák öröklétre szenderült. Kétszáz esztendő hosszú idő, még sem tudta elfeledtetni kedves egyéniségét, homályba burkolni szeretetreméltó alakját. Kortársai szentként tisztelték és szentségének illatát érezzük mi is. Vigasztalója volt akkor a magyarnak, kérjük mi is, hogy ezekben a szomorú időkben nekünk is erősítőnk, bátorítónk és pártfogónk legyen.

**B. Kelemen Didák,
a magyarság
vigasztalója.**

DEBRECEN

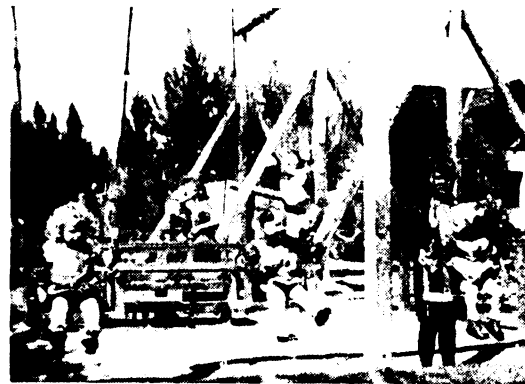
Barát mestere a szegnek, kalapácsnak.

Árnyas erdőben...

Nagyot néztek vagy hétszáz esztendeje Róma játszótérén. Hatalmas tömeg verődött egybe a város határában, hogy Szent Ferenc szentéletű társát, Boróka testvért fogadja. A testvér azonban kifogott az ünneplőkön. Mitsém törődve velük, a legtermészetesebb léptekkel a játszótérre tartott. Lemelte az egyik hintán himbálózó gyereket, s ömaga kezdett nagy kedvvel hintázni. Az emberek botránkoztak, lassan elszéledtek, s mire Boróka testvér kimulatatta magát, --- egy se volt a téren. Egyedül mehetett klastromába.

Semmivel se lehetett kisebb a debreceniek meglepetése, amikor az újonnan érkezett ferencesek már az első napokban játszótér után kutatnak, vasakat, oszlopokat, szerszámokat szereznek, gödröket ásnak, s az arrajárók bámulatára az egyik oszlop tetején kalapálgat egy barát. Nem nehéz kitalálni, mit akar: Hintát a gyerekeknek. Ki hallott ilyet? Hintával kezdik az anyai reménységgel várt barátok a lelkek gondozását...! A játszótér új játékszerekkel gyarapodott, a gyerekek messzevidékről sereglettek a vámospécsiúti katolikus iskola udvarára. Ha katolikus, ha református, --- nem válogattak a gyerekekben az új papok. S uccu neki, futott az apró népség a játékszerekre. Tizennyolc függőhinta, három libikó, egy forgóhinta, hét asztaliteniszpálya, függőkugli, kosárlabdapálya, a kiscsinnyek számára valami székjáték, hangszórón felerősített muzsika, színpad várja a „közönséget”. Önfelédten dobják magukat a játék lendületébe, hintáznak, ugrálnak, kacagnak, énekelnek, néha el is pityerednek... Ez mind hozzátartozik ahhoz a varázslatos világhoz amelyet a játszótér nyitott meg a debreceni gyermekek lelkének. Hetenként kirándulás a Nagyerdőbe. A nagyok főznek, a kiscsinnyek meg jókat játszanak, kertet kerítenek, lab-

Hinta, palinta...

dáznak, bujósksáznak, ollóznak a nagy fák birodalmában.

S mi a vége? ... A gyermekek ajkán indult útjára a barátok szava a felnőttekhez, a családokhoz. A gyermekek esalogatták szüleiket előbb a játszótérre, majd a templomba. A gyermekek ismertették meg Szent Ferenc fiait a protestáns szülőkkel is. Azok, akik kezdetben idegenkedtek, sürgáncoskodtak a szerzet letelepedése miatt, legjobb barátai lettek a ferenceseknek. S most, hogy a bombázás feldulta a klastrom vidékét is, s a barátok nemcsak játszani, hanem haláltmegvető bátorsággal és mindenkin segíteni akaró sietséggel életet is tudtak menteni, az erdőkbe menekült, megrettent gyermekeserngek ételmet vinni, s velük együtt a város határában táborozni, — a hintaszerező és zenélő barátok vér- és életszövetségre léptek Debrecen népével. Örökre jogot szereztek a debreceni polgárok, — protestánsok és katolikusok, — megbecsülésére és szeretetére.

A templomtól alig száz méterre másfél holdas terület ígérkezik a nagyobb és végleges játszótérnek. Az Államvasutak Igazgatósága adományozza a tekintélyes telket. Persze, új tervek, kiegészítések, újítások foglalkoztatják P. Kolumbánt, a játszótér igazgatóját. Futballpálya, fürdőmedence, fásítás, szülők és kísérők pihenője és szórakozóhelye, a serdült ifjúság szórakozási alkalmá, — mind a jövő álmainak egy-egy képe. A serdültek és felnőttek szórakoztatása egészen eredeti ötlete az atyáknak. Oly természetesen fogják fel a „nagygyermekes” üdülését is: hűsítő italokra és táncra is gondolnak. Igazuk is van: a tiszta szórakozás lehetőségének megteremtése is apostoli tett a mai világban.

Az esti litánia dallamai, Jézus áldása, az Úr angyalának harangja zárja be a kellemes napot. Jézussal kezdődött, — nem is mehet a térre más, csak aki misét hallgatott. Jézussal végződik: mert a pihenésből merített testi-szellemi erőt Isten áldása egészíti ki az elkövetkező hét küzdelmeihez és munkájához. Ez a csapókerti barátok módszere. A játékon keresztül megnyerni a szíveket, s Krisztushoz vezetni!

— i —

Kis szünet a nagy játékban.

Hív a Nagyerdő!

Mackó, a gyerekek játszótársa.

(Folytatás 2.)

2. RUHÁZATUK. — A magyar népviseletnek színezésében igen nagy szerepük van az egyházi év szakaszai és ünnepei szerint váltakozó liturgikus színeknek. Az asszony nép, de különösen gazdagsággal a lányok és a menyecskék csaknem minden faluban megteremtették a maguk templomi ruházatkodásának színes rendjét. Persze, leegyszerűsítve. Fehér, piros és fekete szerepel népünk mátraaljai liturgiájában. Bizonyára a hazánkban használt régi egyházi színek emléke ez az egyszerűség. Az idősebb asszonyok általában feketében járnak. Így illik korukhoz. A középkori asszony nép sőtészínű ruhákat hord, de csak gyászban feketét. A fiatalok között is különbséget kell tennünk a máriáslányok viselete és a többi lányok, valamint a menyecskék ruhaszíne között. A máriáslányok ép hivataluknál fogva általában fehér ruhában végzik szolgálatukat, legfeljebb a hajukban ékeskedik piros vagy fekete szallag, a többiek azonban egész ruházatukban kifejezésre juttatják az ünnep tartalmát.

Régebben pompázó népi viselet jellemezte a máriáslányok körmeneti és ünneplő ruháját. Parasztvászonból készített, sok gondnal keményített, s kényesen ráncokba vasalt szoknyában, kecelében, ingujjban, fejükön koszorúval és fátlyóval végeztek szolgálatukat. A legnagyobb gond a szoknya ráncjaival volt. Egy törés sem lehetett rajta. Ha elázott, hasznavehetetlen volt. Csaknem minden alkalommal újra kellett keményíteni és vasalni. Javarészt ezzel a sok gondnal igazolja népünk a régi viselet abbagyágását. Újabban azonban a selyemanyag vette át a régi gyöles szerepét, könnyebben kezelhető, s szó, ami szó, szebb is, mutatósabb.

A leggazdagabban Gyöngyöspata Máriáslányai alakították ki templomi viseletüket. Körmeneti ruhájuk hosszúujjú fehér selyembluz, fehér selyemszoknya, fehér fátlyó az ú. n. mirtuszkoszorúval. Ugyanezt a viseletet öltik a szentmisére is újholdvasárnapján, szeplőtelen fogantatás (dec. 8.), húsvét, úrnapija, Kisasszony ünnepén. Az ünnep színeinek külön

öltözékük van: fehér szoknya, ingváll (féling, rövid bugyros ujjú gyolesing), rajta fehér, piros, vagy cifra vállkendő, hajukban fehér, vagy piros szallag, néha koszorú és fátlyó. Így a háromnapokon (farsang három utolsó napján), húsvéthétfőn, nagybőjtőre eső újholdvasárnapokon csipkés ingváll és fehér selyemkendő járja. Pünkösöd vasárnapján fehérszoknya, féling, piros-kendő, koszorú és fátlyó. A többi jelesebb napokon círában (változatos színű ruházatban), Szent István király (aug. 20.) és Mindenszentek ünnepén (nov. 1.) azonban fekete szoknyában és fekete bluzban állnak az oltár körül. Ha mindenszentek egyben első vasárnap is (újholdvasárnap), akkor fehérbuzban tartják a fáklyát. Szent István király ünnepére Mátraalja több falvában öltönek feketét, hivatkozással az ősi Szent István-énekre: Gyászos öltözetben teelötted sírván... A többi fáklyás-lányok koszorú helyett egész hajukat beborító fátlyóban végzik szolgálatukat, ruhájuk színe azonban alkalmazkodik a Mária-lányokéhoz. A többi lányok és menyecskék lehetőleg a Mária-lányok színeire igazodnak, azonban erősen círázza a viseletüket egyéb világos szín is. Különösen a kendő színe alkalmazkodik az egyes ünnepek színeire. — Ha a Mária-lányok valamelyikének meghal a hozzátartozója, fekete ruhában jár templomba, s így nem is állhat a Mária alá, s nem teljesíthet szolgálatot a szentélyben. A Mária-dajka gondoskodik helyetteséről, aki rendszerint végleg is a gyászoló Mária-lány örökébe lép.

3. BELSŐ SZERVEZETÜK. — A Mária-lányok külön rendet alkotnak a falu leánytársadalmában. Különböznél kell viselkedniök, szigorúbb erkölcsi életet élniök. Vasár- és ünnepnap mindig együtt járnak. Mulatságból már délután öt órakor haza illik menniök. Léha társalgásnak nincs helye a Mária-lányok társaságában. A legények azt tartják, hogy a Mária-lányok visszámondják a plébánosnak, melyik társuk, vagy legény mondott illetlenséget. A legények különben is nagyra becsülik a Mária-lányok kivételes tisztességét. Kiténtetés számba megy, ha valamelyik legény Mária-lányt megközelíthet, s udvarlósándékával előállhat. Mert a Mária-lány kényes, kezesen jár, kissé büszke is, többnek tartja magát a többi lányoknál, s bizony, nem oly könnyű megközelíteni. A Mária-lány egész életén keresztül számotartja egykori becsületét, s ha valami összetűzés van házastársa s ő között, az első hivatkozás a Mária-lányságára esik. Különösen, ha első Mária-lány volt a panaszos fél.

A Mária-lányok ú. i. nem egyforma rangban teljesítenek szolgálatot. Első helyen a hátsó rudasok állnak, vagyis azok, akik már a legrégebben vannak a máriáslányok között, s eladó sorban vannak. Utánuk rangban az első rudasok következnek. Sok helyen nincs is több belőlük. Néhol azonban a rud dereka alá is állítanak lányokat. A legkisebb megbecsülésben ezek részesülnek, mert a Hordozó Mária súlya nem a vállukra nehezedik. Lógósoknak nevezik Rózsaszentmártonban. Az új Mária-lány a lógósok közt kezd, s ahogy többiek férjhez mennek, ő is halad feljebb.

A beváltás a Mária-dajka dolga. Olyan leányt kell meghívnia, aki lelkiületénél fogva is beleillik a Mária-lányok tiszteletben álló gárdájába, másrészt termete a többi lányokéval egyforma. Az új lány beiskolázására próbát is tartanak, s ha beválik, a legközelebbi alkalommal már a lógósok között feszt.

A Mária-lányok közül rendszerint azzal válnak ki a lányok, hogy férjhez mennek. Szentjakabon az esküvő előtti vasárnap feketébe öltözik a menyasszony, a Mária-lányoknak nincs külön szokásuk. Gyöngyöspatán azonban esküvője napjának reggelén, a szentgyónás és szentáldozással egybekötött misehallgatás után, mikor a kántor elimádkozta a néppel a misetáni imát, a Mária-lány letérdel a Hordozó Mária számolyához, kissé imádkozik, s megindul a Mária-dajka felé, aki a padból már eléje tart, s kölesönös csókok és könnyek közt vesznek egymástól búcsút. Rózsaszent-

A szücsi Hordozó Mária magyaros ruhában.

mártonban is megvolt ez a szép szokás. Adácson nincs ugyan semmi, de nagyon gondolkoznak, hogy valamilyen képmeljük a Mária-lányok esküvőjét, mert olyat is hallottak, hogy némelyik faluban a Hordozó-Máriát is tartják a lányok az esküvő alatt.

A Mária-lányok sorából való kikerülésnek másik módja, hogy a leánybeesületen esett folt miatt a dajka, vagy maga a plébános kizárja a nyilvános vétkesét. Sz...ben évekig szünetelt a máriáslányok intézménye, mert három is 'megesett' közülük. Aminek aztán az volt a következménye, hogy a Máriát nem is vitték a körmenetekre és búcsúkra. Különben a Hordozó Máriához fűződő hiedelmek közt a legelevenebben él Rózsaszentmártonban és Szücsiben az a hit, amely szerint a Mária előtt elalvó gyertya annak a jele, hogy a Mária-lányok közül valaki nem tisztá. Ha az oltárnál alszik el a gyertya, akkor a fákyláslányok esnek gyanúba. (Az egész fejezet a rózsaszentmártoni Mária-lányok belső szervezetét mutatja be.)

4. MÁRIASLEGÉNYEK. — Már említettük, hogy hosszabb búcsújáráson falun kívül legények viszik a Máriát. Általában szervezetlenül kerülnek össze évről-évre a búcsújáró fiatalság köréből. Adácson azonban intézményvé alakult. Négyen vannak, a legjobb legények sorából valók. A Mária-lányok közt támadt viszály miatt kértek fel először legényeket a Mária-hordozásra, s azóta is jogot formálnak a Mária szolgálatára. Nemesak nagyobb útra viszik, hanem otthon is részt kérnek a hordozásból. Így amikor egy-két éve megújították a szobrot és a trónt, a felszentelési misén is felváltva tartották vállukon a szobrot a lányokkal. Általában sziürke ruhában szoktak szolgálatot teljesíteni, félvállon a derekon keresztben tenyérzélességű fehér szallagot hordanak, a jobboldalon állók a jobb, a baloldaliak a bal felső lábszárakon hordják a szallag bokrétaiba kötött díszét.

5. FÁKLYÁSOK — LOBOGÓSOK. — Meg kell őket említenünk, mert szorosan hozzátartoznak a Mária-lányok intézményéhez. A fáklyások az oltárnál és a körmeneteknél, a lobogósok pedig csak a körmeneteknél szerepelnek. Gyöngyöspátán pl. 15 Mária-lányról beszélnek. Ebből 4 Márialány, vagyis Mária-hordozó, 6 lobogós, 4 gyertyás, vagy fáklyás, 1 pedig jézuskás, vagyis a keresztet viszi a Hordozó Mária előtt. A Máriának ú. i. a körmenetekben külön kísérete van. Gyöngyöspátán keresztje is, amely a Mária-hordozás külön szerepét pompásan domborítja ki. Egy, vagy két zászlót is visznek a Mária előtt, az ú. n. Mária zászlaját. A fáklyások pedig rendszerint az Oltáriszentség mellé, avagy elé rendelt lányok. Gyöngyösön legények látják el a barátok templomában a szentélyi fáklyás szolgálatot, a rózsafüzértársulati lányok csak a társulat első vasárnapj, ill. a hónap első Mária-ünnepén esedékes miséjén állnak lámpával az áldozatórács mögött a

A nagyrédei Mária-lányok a szentkúti búcsún.

templom hajójában. A lobogóslegény Szücsiben a nagylobogó hordozóját jelenti. Rózsaszentmártonban — mint említettük — a Mária-lányok udvarlóiából, szeretőiből kerülnek ki a lobogóslegények, máshol viszont a körmenet népviseleti pompájának emelésére hófehérbe öltözött derekukon keresztbe vetett kék szallaggal ékesített lányok hordozzák a könnyebb, a körmenet szélén párososan elhelyezett lobogókat.

Újabban a szivgárdisták is csatlakoznak a körmenet lobogódíszének emeléséhez, s kis zászlócskákkal állnak be a körmenet elejére (Adács). A többi egyesületek szintén a maguk zászlóival vonulnak fel. Mátraalján híresek a három és ötrudas zászlók. Gyöngyösön csaknem 15 társulat, egykori céhszervezetük utóhatásaként és fegyelmével járja páratlan zászlóerdejével a körmeneteket, az ú. n. búcsúkat.

A Hordozó Máriához tartozó lobogós és jézuskás lányok kiválasztása is a Mária-dajka, valamint a plébános dolga.

A gyöngyöspatai Mária-lányok a pünkösdi búcsún ingvállban és piroskendőben.

A HORDOZÓ MÁRIA TISZTELETE.

Az eddig mondottak is bőségesen bizonyítják a tisztelet fokát és népünk közösségi életében betöltött szerepét. Meg kell vallanunk, hogy az egybegyűjtött anyagból látható teljességet kevés községben élik. A néprajzi értékek válsága a Hordozható Mária tiszteletét is elsokélyesítette. A gyónás utáni elégtételt még elég sok helyen a Mária előtt mondják, kereszteléskor a keresztanya felajánlja a gyermeket Szűz Máriának, ugyanígy tesz az édesanya is az avatáskor, templomból kimenet sokan imádkozgatnak előtte, esküvő napjának reggelén a Mária elé borul a menyasszony. Adácson virágot is tesz eléje, a Mária-lány cserepesvirágot, a Mária perselyébe mindig bőven hull a garas a fenntartási és díszítési költségek fedezésére. Ahol nincs miszésre is alkalmas Mária-szobor, ott egyenest a Mária-tisztelet központja, stb. — mégis erősen érzik, hogy javarészt körmeneti dísznek tekintik, afféle pompának.

mint magát a zászlót, vagy a körmeneti keresztet, stb. Az öregebbek sem tudnak sokat tartalmáról, hiedelmvilág sem épült valami gazdagon köréje, legfeljebb a Mária-lányok tisztaságának örét látják egy-két hiedelemben. — amint a maga helyén meg is említettük.

* * *

Főből a rövidke összefoglalásból is megláthatjuk, mekkora gazdagsággal állt bele Szűz Mária tisztelete népünk közösségi életébe. Nemesak imádkoztunk Szűzanyánkhoz, hanem művészi pompával igyekeztünk kifejezésre juttatni tiszteletünket. Olyan ez is, mint a pap szertartásai, s époly kedvesek Isten és a Szent-szű szemében, mintha maga az Egyház írta volna elő. Annál is inkább, mert Egyházunk a népek szokásait magáénak is vallja, s azok törvényeit a maga jogrendjébe is beleilleszti. Ezzel megszenteli a népek szokásait, köztük a magyar Mária-hordozás ősi szokásrendjét is.

Színfoltok Árpádházi Szent Margit egyéniségéből

P. Fenyvessy Jeromos O. P.

A szeretet csüesain.

Az emberi lélek természeténél fogva szeretet után vágyik. Sokféle szeretet van, Földizű, érzékes. Ez nem töltheti be a lelket, azért kell kiegészíteni magasabb szeretettel: Isten-szerelémmel. A nagyizzásű Isten-szeretet nemes jegvajándékai csodálatos szépségben tündököltek Árpádházi Szent Margit lelkén. 1. Az Istenért való szenvedés hősi szeretése az Isten-szerelem pompás stigmája. Szent Margit a mindennapi élet szenvedéseit ostorozással, éjjeljezéssel és gyakori imával pótolja meg. Többet akar szenvedni, mint amennyit az élet nagylelkűen felkinál, mert a szíve tele van égi tüzzel, mennyei szerelmi mézzel és ezért nagyon szeret... 2. Az önmegtágadás síkján is hősit kíván tőle égi Jegyese: Krisztus, Testi, lelki szépségeit, előnyeit és szűlei érdekeit fel kell áldoznia és az utolsó helyet kell betöltenie a zárdában. Ebben is tanulnunk kell Tőle, mert az önmegtágadás mindenkinek, — ha akarja, ha nem akarja — osztályrésze. De hogy érdemesek legyűnk reá, Szent Margit szellemében kell azokat hordanunk. (Dr. Horváth S. O. P. nyomán.) Így jutott fel a szeretet csüesaira, ahol az evangéliumi élet havasai belevesznek már a mennvország fehérségébe, s a szakadékok tövében meghűzűdű havasi gyopárok vérpettyesen és lilimosfehéren énekelnek a jó Isten roppant szerelméről az emberek iránt!...

Az igaz-vérig magyar Szent.

Dr. Városi szerint: *A magyar erények igazi anyokere a magyar lélek istenközelsége és a magyar bibál: igazi anyokere ennek az istenközelségnek: meafouatkozása.* Ezért van az, hogy a legsaiátosabb magyar erények mindig olyanokban öl'enek testet, akik közel érzik magukhoz az Istent, és olyan mértékben öl'tenek testet, amilyen mértékben közel vannak az Istenhez valóságosan. Nem véletlen tehát, hogy a magyar erények legkiválóbbait a legvallásosabb magyarokban látjuk: Szent Istvánban, Szent Lászlóban, Szent Erzsébetben, Szent Margitban, Eszterházy Pálban, Pázmányban, Széchenyiben, Prohászkanban, stb. Viszont a magyar széthűzás, viszály, a kislelkűség, az okatlan vérpazarlások tragikus szelleme az istenközelségtől távolodó „magyarokban” tört magának utat: a Kopányokban, a Kun Lászlókban, a degenerált és erköltestelen Károlyi Mihályokban... Míg ha az istenközelség szemszűgéből értékeljük a magyarsá-

got és magyarokat, akkor Árpádházi Szent Margit valóban egyike a legnagyobb magyaroknak és a legkimeríthetlenebb példaképeknek. Folyton istenközelségben élt. Akkor is, amikor családja történetét tanulta a veszprémi kolostorban. Akkor is, amikor hangosan zokogott a magyarság büneiért a feszűlet előtt. Akkor is, amikor a szebb magyar iövűért éjszakákat virrasztott át imádságban. Akkor is, amikor nagybűjt ideje alatt mindennap felolvastatta magának a Passio Domini-t, hogy az is figyelmeztesse a Passio Hungariae-re, a tatárdulás rémséges borzalmaira. Akkor is a magyarság érdekeit tartotta szem előtt, amikor sűpört, surolt, vagy jezes vízben halakat tisztított és betegeket ápolott. Akkor is, amikor a lilium védelmében keményen kioktatta királyi atyját, anvját és szembe szállt a Domonkosrend provinciálisával is. De magyarságának akkordja akkor harangozott fel a legzengűbben és magyarságának fáklýaia akkor sugárzott fel csodálatos fényben, amikor tengerví vezeklés árán az öreg király és a lázadó fiú viszályát sikerűlt lecsendesítenie...

Imádkozunk újra Óhozzá!

A Magyar Pűspöki Kar pásztorleveléből idűzűnk: „Kedves Hűveink! A második világháború vérzovataros napjaiban, mikor már a békés pelgárok és ártatlan gyermekek ölete is éppen olyan veszedelemben forog, mint a hartereken küzdű katonáké, szűntén magyarországi Szent Margit imádságos lelkiűletére volna szűkség; mert, bár az Istentől alkotott és a tőle függű emberek és állatok valamennyien érezhetik, hogy valóban a Mindenható kezében vagyunk, hogy a természetes és természetfeletti élet egvedűli Osztogatóján kívül senki más nem sűűthet rajtunk és hogy minden pillanatban megjelenhetűnk pártatlan ítélűszűke előtt, ahol majd örökre eldöntű sorsunkat; az embereket és a nemzeteket mégis valami érthetetlen iszony fogja el, amikor a természetfeletti dolgokról, vagy Istentől van szó, s ezért elhanyagolják az imádságot, amely pedig Istenhez emeli az embert és nemesak a természetfeletti, hanem a természetes életben is, egyéni és közösségi vonatkozásban egyaránt csodálatos módon segít bennűnket.” Az Imádság csodálatos Szentje volt Ő, ezért kell abszolút bizalommal újra Óhozzá imádkoznunk, amikor az ellenség tankerdeje és szuronytengere már határainknál hullámszik; Óhozzá fobászkodni csodákat szűlű bizalommal...

A szeretet hűségét valójában a kísértésekben, nehézségekben, áldozatok alkalmával bizonyítja be. A kísértések forrásai: a világ, a gonoszlélek és a saját testünk. A jó Isten nem kísért nekit a bűnre, hanem csak megpróbál — mivel szabad akaratot adott, magunk választhatunk a jó és a rossz között —, hogy engedelmesek vagyunk-e, szeretjük-e Őt. „Kisért benneteket a ti Uratok, Istenetek, hogy kinyilvánuljon, vajjon szeretitek-e Őt teljes szívetekből, vagy sem” (Móz. V. 13, 3).

Számunkra fontos kérdés: hogyan védekezhünk ellenük, hogyan győzhetjük le őket? Az Údvözítő tanít meg erre: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.” (Mt. 26, 41.) Nem elég tehát csak imádkozni, hanem nagyon fontos a bűnalkalmak kerülése is. Ha tőlünk függetlenül, szükségyszerűen vagyunk is kitéve a kísértésnek, nyugodtak lehetünk, hogy ha erős akarral ellenállunk és imádkozunk, a jó Isten kegyelmével elkerüljük a bűnt. A szentírás biztosít ilyenkor bennünket a segítségéről: „Hűséges az Isten és nem fogja megengedni, hogy erőtlőkön felül szenvedjétek kísértést, hanem a kísértéssel együtt a kimenekülést is megadja, hogy elviselhessétek.” (Kor. I. 10, 13.) Bár a magunk részéről megteszünk mindent: vigyázunk kezdetben, határozottan, erősen, — de nyugodtan — állhatatosan ellenállunk a kísértésnek, és imádkozunk, mégis ne magunkban, hanem a jó Istenben bizzunk. Ismerjük be Sz. Ágostonnal, hogy gyengék vagyunk, s minden bűnt el tudnánk követni. Gyakran mondjuk, különösen a kísértések alkalmával: Jézus Szentséges Szíve, bizom Benned; Jézus Szent Szíve, segíts, hogy ne vétkezzem! Indítsuk fel a jószándékot: Istenem, irántad való szeretetből nem akarok vétkezni!

Nézzük, miben áll a világ kísértése, és hogyan védekezzünk ellene! Az anyagi javak önmagukban véve jók. Azok követnek el bűnt, akik ragaszkodnak hozzájuk, életcélként tartják megszerzésüket, használatukban nem tartják meg a mértéket, kések Isten parancsait is miattuk megszegni. Aki megfontolja, hogy a világ összes örömei, javai se tudnak boldoggá tenni, a vagyon kezelésével járó gond, nyugtalanság, a félelem, hogy bármikor elveszíthetjük: mindez sok szenvedést okoz, — a nem ragaszkodók azokhoz csak jóra fordítják őket. Szakadjunk el lélekben a világtól, haljunk meg mindennek, mint Szent Ferenc, akit úgy szoktak ábrázolni a szentképen, hogy a földgömb a lába alatt van, s a kereszten függő Krisztus átöleli. — A világ kísértéséhez tartoznak a bűnre csábító emberek is. Sokan azért szegték meg a jó Isten parancsait: káromolták az Ő Szent Nevét, nem mentek a szentmisére, vétkeztek az erkölcs ellen stb., mert mások arra biztatták. Az olyan embert, aki szép szavakkal, ígéretekkel, megfélemlítéssel, vagy bármily más módon bűnre akar csábítani, jobban kell kerülni, mint azt, aki testünket meg akarná gyilkolni, mert az előbbi a lelkünket akarja megölni. Jusson ilyenkor eszünkbe az Údvözítő figyelmeztetése: „Ne felejtek azoktól, kik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik; hanem inkább felejtetek attól, ki mind a lelket, mind a testet a gehennába veszítheti.” (Mt. 10, 28.)

A második csábító a bűnre a gonoszlélek. Veszedelemes, mert nagyobb szellemi képességekkel

rendelkezik, mint az ember, évezredek tapasztalatokkal bír és tervszerűen csábít. Megvizsgálja jellemünket, mint Szent Bernát mondja. Akik finomabb, szelídebb természetűek, az öröm benyomásaira fogékonyabbak, azokat rendszeren a hiúságra és a tisztátalanság bűnre csábítja; míg a kemény jellemeiket, haragra, türelmetlenségre, kevelységre ingerli. Rendszeren kis dolgokon kezdi. Azért nagyon fontos kezdetben ellenállni a rossz sugallatoknak. Mivel a gonoszlélek közvetlenül nem hathat az akaratra, hanem csak közvetve oly módon, hogy a képeket elé bűnös képeket fest, az indulatokat: a szeretetet, örömet, félelmet stb. felizgatja, azért az ember szabad marad. Ha ellenáll, nem egyezik bele a rossz gondolatokba, kísértésekbe s kéri Isten kegyelmét, segítségét, akkor nem vétkezik, bármilyen hevesek, váratlanok és hosszantartóak is legyenek azok. Az Úr Jézussal mondjuk ilyenkor: „Távozzál sátán!” (Mt. 4, 10.) Szent Antal kereszt jelével üzte el a gonoszleket. Hasznos a szenteltvíz használata is. Jó védekezés, ha kísértéseinket lelkiatyánk előtt feltárjuk: a gonoszlélek ilyenkor rendszeren eltávozik, mert kevelysége nem bírja elviselni a leleplezést, megaláztatást.

A harmadik csábító a bűnre saját testünk. Főként az öt érzékünkre vigyázzunk: ne nézzünk erőlcsebe ütköző képeket, szobrokat, filmet, ne olvassunk ilyen könyveket; kerüljük a megszólást, rágalmozást, megítélést, hazugságot, szeretetlenséget, és egyéb hibákat; az ilyen beszédeket ne hallgassuk meg: másra, hasznosra, szépre nemes dologra tereljük a beszéd tárgyát, esetleg elmegyünk, vagy komolyságunkkal fejezzük ki nemtetszésünket; az ételben-italban való mértékletességre törekszünk: önmagunkat puhaságra, hiúságra, másokat esetleg bűnre csábító tulságos illatszerektől tartózkodunk; a tapintás érzékét főleg a fölösleges érintésektől való óvakodással, önfegyelméssel, az elpuhultság kerülésével fegyelmesszük. A gonoszlélek által előidézett testi kísértéseket az Údvözítő szavai szerint csak a böjt és imádság által győzhetjük le. Kisebb testi kísértések megszüntetésére ajánlja Rodrigue Alfons a következő védekezést: „Erre nézve gyakran nem szükséges egyebet tenni, mint a karokat keresztalakban kiterjeszteni, vagy térdre borulni, vagy a testet néhányszor megcsipdelni, vagy arra a vezekló ostorral néhány ütést mérni, vagy valami más hasonlót tenni.” — A vágyó indulatainkat: a szeretete, a vágyat, örömet, ellenszenvet, irtózást, szomorúságot, ha bűnre akarnak csábítani, indirekt módon küzdjük le, vagyis elkerüljük a bűnalkalmakat, másra, jóra irányítjuk őket. Míg a küzdő indulatokat, a reményt, a csüggedést, a merészséget, félelmet, haragot, direkté, azaz az ellenkező indulat felkeltésével győzhetjük le.

Ha így küzdünk a világ, a gonoszlélek és a test kísértései ellen, nemcsak legyőzzük a kísértéseket, elkerüljük a bűnt, hanem megtisztul a lelkünk, érdemeket szerzünk. Ezért nem félni, hanem örülni kellene a kísértésnek a szentírás szerint. Aki szeretetből állhatatosan küzd a bűn ellen, az elnyeri az örök boldogságot: „Boldog a férfiú, aki a kísértést kiállja, mert hűnek találattván, elnyeri az élet koronáját, melyet Isten az Őt szeretőknak megígért.” (Jak. 1, 12.)

P. Schrotty Pál O. F. M.

I. Szent János pápával (523—526) az egyháztörténelemnek új fejezete kezdődik. Eddig keveset halottunk a Keleti egyházzól, amelynek történelmi központja a Nagy Konstantin alapította Konstantinápoly volt. Most, miután a földrajzi és történelmi helyzet mindig kedvezőbben alakult, Kelet jobban kimutathatta hódolatát és teljes elismerését Róma iránt, ahol az elsőbbség és felsőbbtség ténye mindig mélyebb gyökeret vert, és külsőleg, az egész világ előtt is látható formát öltött. I. János pápa szívügye volt ezt a folyamatot élnékíteni a krisztusi egység szükségességét minden alkalommal hangsúlyozva és előmozdítva. E célból 525-ben Konstantinápolyba utazott. Útja valóságos diadalmenet volt. A Bosporusmenti királyi Városban az egész nép örömjongással és Szent Péternek kijáró tisztelettel és hódolattal fogadta. Itt történt először, hogy a pápa császári jelvényekkel ékesítette Jusztint, a Keletromai Birodalomnak fejét, ami később úgy Nyugaton, mint Keleten számtalanszor megtörtént és mindig a Pápaság felsőbbségét jelentette a királyok és császárok világi hatalma fölött.

Azóta az 525-ik évnek húsvétvasárnapja sarkalatos pontja az egyháztörténelemnek.

Utódja, IV. Félix pápa csak négy évig (526—530) uralkodott, de rövid pápaságának egy az egész egyháztörténelemre kiható fontos tény kölcsönzött fényt és jelentőséget. Szent Benedek, a nyugati szerzetességnek atyja, ennek a pápának kormányzása alatt vetette meg Monte Cassinó alapjait, amelyből aztán az egész emberiségre szünet nélkül másfél évezreden át áldás és békeség áradt.

Minden újságoló ismeri az emberiség eme

szellemi bölcsőjének szomorú sorsát. Csodálatos történetét, nagy jelentőségét, azonban kevesen ismerhetik, mert különben nem került volna sor lerombolására, amely a történelem legnagyobb barbárságai közé tartozik. Akik ennek a világhírű kolostornak megsemmisítését megparancsolták és azok is, akik azt véghez vitték, éppen olyan halhatatlannak lesznek, mint Herostrátesz, a pogány ókorok egyik legnagyobb barbárja, aki a hét világcsodájának egyikét, a Dianának szentelt efezusi templomot, az Artemisont, felgyújtotta...

Olvasóink közül azok, aki szerencsések az Örök Várost meglátogatni, nézzék meg Szent Kozmás és Damjának templomában az oltár fölötti csodálatos mozaikot és emlékezzenek meg hálás lélekkel erről a pápáról, mert ezeket a hasonlíthatatlan képeket is ő csináltatta.

Pápai koronájának és nagy szívének legszebb díszé mégis az volt, amit róla egy öskeresztény felirat mond: „a szegényeknek és elhagyottaknak atyai védelmezője és istápolója; az Egyháznak apostolalkü, a haláláig hűséges sáfárja.”

II. Bonifác pápa 530—532) személyében 476. óta mind erőteljesebben érvényesülő germán népek első képviselője került a pápai trónra. Róla és közvetlen utódairól, mint II. Jánosról, I. Agapitról, I. Szent Szilveszterről, tehát 532-től 538-ig az öskereszténység történelmi forrásaiban nem találunk rendkívüli eseményeket és tetteket. Említésre méltó mégis, hogy II. Bonifác az első pápa, akinek neve mellett nincsen feltüntetve, a „szent” jelző, mint az eddig minden pápa neve mellett díszleg, Szent Pétertől kezdve.

II. Jánosról, „az összes papok elsejéről” tudjuk, hogy megválasztása alkalmával új nevet vett fel, ami eddig szokásban nem volt, mert az eddigi pápák megtartották keresztnévüket a pápai trónon is. Azóta minden pápa megválasztása alkalmával új nevet vesz fel.

Szent Agapit 10 hónapig és 19 napig viselte a tiarát. Ebben az időben alapította Cassiodor, az öskereszténység egyik kimagasló egyénisége, a róla elnevezett teológiai és bölcséleti iskolát, amelynek jelentősége az egész középkor tudományos törekvését megtermékenyítette és irányította.

Konstantinápolyba is elment ez a pápa, hogy Jusztinián császárt köszöntse, és fontos ügyekben segítségét kérje. A császár azonban elzárkózott kérelme előtt, mire Szent Agapit apostoli bátorsággal nyíltan kimondta véleményét: „Eljöttem ide, hogy meglátogassalak és lássam Benned, ó Császár, Jusztiniánt, a legkeresztényebb fejedelmet, ehelyett Diocleciánt látom itt, a katolikusok ellenségét és üldözőjét!”

Hasonlóképpen hajthatatlan jellemű férfiú volt utódja, Szent Szilvériusz pápa. Rövid uralkodási ideje tele volt fájdalmas csalódással, szenvedéssel és üldözöttséggel. De nem torpant meg semmiféle nehézség előtt sem. „A csalódással keserített szenvedések kenyerét eszem és a szorongatások vizét iszom, de szent hivatásom kötelességét életem árán sem mulasztom el.” Életét vértanúhalállal fejezte be Palmaria szigetén 538-ban.

Most segíts meg Mária!

Hogy a megújult katolikus sajtókiadás triászában is vezető szerep jutott neki, mindenki tudja. Ellenség, jó barát egyaránt. Ám már feledésbe merül, hogy a harmincas években KEDDI POSTA címen, a kedd kedves szentjének kultusza éllesztésére s ébrentartására kéthetenként lapot jelentett meg. A kis folyóirat alcíme: Szent Antal Lapja.

Buttykay páter aszkéta férfialakjához hozzátartozott, hogy necsak szóban, hanem írásban is szolgálja rendjének egyik legnépszerűbb tagját, akihez az ajos-bajos emberek annyi bizodalalmát hatványozni kívánta a KEDDI POSTÁban.

Buttykay páter már fogalom volt az első világháború előtt is. Katonás, markáns vonásai a csuklyás kámszában csak sokszorozódtak. Igazában a nagy összeomlás után, mikor a trianoni éjszaka derengeni kezdett, Mussolini kinyújtotta baráti kezét hazánk s megcsúfolt nemzetünk felé. Itáliába zárandokvonat indult. A szentév nyitotta meg kapuit. Prohászkat hirdették útívezetőnknek, de közbejött betegsége miatt Csanád püspöke, az akkor már igazán kihasított új püspökség feje, a Fogadalmi Templom megalkotója, Glattfelder volt a védnökünk. Vagy hétszázán indultunk el a Szent-anya elé, hosszú vonatsorban. Glattfelder sorra látogatta híveit a vasúti kocsikban Buttykay kísérelében. A püspök hódolatos kézcsókban részesült kezelesekor, a páter megcsodált mély fejbólintásban kapott köszöntést fülkénkben... Aztán Páduában, Asszisziben misét mondott; a velencei Szent György bencés egyházban Glattfelder mondott szentbeszédet legelső elődjének, Szent Gelértnek kolostorában. A Giorgio-szigeten szinte csak a kolostor s a temploma állott; körfolyosóiba az illatozó s viruló leánderek bólongattak be s a hűvösséget elárasztották délszaki szagukkal...

Mikor a kielölt kegytemplomokat jártuk körmenetben, a páter katonás alakja vitte a négyes rendek élet. Előmondotta a kegyelem elnyerésére rendelt ájtatosságokat.

Este fáklós menetben vonultunk a Colosseumba. Komor falain omló árkádjain gyengén játszadozott fáklóink lángjele, s kiemelte a pusztát s hatalmas kolosszeumi kereszt amúgv is kétségtelen arányait. S e kereszt tövében állt ki szónokolni a páter s mikor kitárta férfiasan oros karjait, szinte felvetítették a fáklók lobogásai a mögötte álló nagy feszületre... Szavai beledöngtek a körbeépült amfiteátrum visszhangos omladékaiba s bejárták a vértől áztatott homok porondját, zengzős árkádjait s a régi keresztények mártírhadát költették életre, megidéztek a gonoszságot ítélő-széke elé s korunk kegyetlenségét, a trianoni kálváriát párhuzamba állították az őskeresztények sorsával...

Első találkozásom ez volt Buttykay páterrel feledhetetlenül.

Az idő telt-múlt s egyszer csak megjelent hívó szavával, mikor a KEDDI POSTÁt megindította. Novellát kért, Aprót, amekkorát a lap terjedelme elbírt. Mindjárt ki is jelentette, az evangélium szavaival: „A munkás méltó a bérére”. Szerénykedve küldött 10–15 P-t a rövid tárcákért. Ám ez a nagyon kedves előzékenység arra bírt, hogy

segítettem neki a szépirodalom megszervezésében. Barátaimat felkértem, hogy rajtam keresztül küldjenek verset, novellákat, és a KEDDI POSTA számait változatossá tettem, hogy megírtam írói arc-képüket s így bemutatam a POSTA olvasóinak is a katolikus belletrisztika embereit. Kettős cél vezetett, mikor elindítottam a vidéki írókat feléje: szerephez-juttatás és a lap, hogy sekrestyeirodalommal teljék meg, amiről a nagy gondnal szerkesztő Páter is gondoskodott. Rovatai a nagy változatosság mellett is kiváltak más társaiéból. Az EOLHÁRFÁN egyenesen Szent Antal kultuszának volt szentelve. Maga a nagy szerkesztő is írt e rovatba, ám a színvonalért idegen nagy ferenceseket is megszólaltatott. Így mindig változatossá vált e rovat. HIREI a világegyházból értesítettek szellemes, élvezetes módon az eseményekről. Könyvismertetésben egy, mag. tanárok s a rend elsőségi tudósai szerepeltek. Vezércikkeit, ha nem voltak jegyezve, a boldogemlékű szerkesztő maga, vagy pedig egy-egy nagy rendtárs (pld. Zadravec) írta s mindig a nagy Szent szellemében szólt a szociális igazságosságról, kenyérszító jóságról. Apróbb cikkeit is ebbe a szellembe állította be. Nem volt ez ájtatossági lapocska. Magasabb igényekkel lépett fel s ilyeneket tűzött maga elé.

Mikor pedig „a munkás méltó a bérére” evangéliumi szóval édesgette maga köré kora nevesebb szépiroírt s íróit, ama Rózsás királyi év szellemét élesztgette, akinek Mikszáth Kálmán szellemes feldolgozásában a kenyér vált rózsává, mikor Klingsort akarta megvendégszolgálni kötetnyéből.

Június 25-én tisztelői szentmisén jelentek meg a belvárosi ferencesek templomában, hogy halála évfordulóján áldozzanak fennkölt szellemnek. Előszedtem a Keddi Posta számait és érdeklődtem leveleit s olvasva, böngészgettem: „Emlékezzünk régiekről”. S emlékezve, mély érzéssel hajtunk fejet a magyar katolikus irodalom gondolata egyik büszke szervezőjének, hordozójának emléke előtt.

Istenem és Mindenem!

Betegségünkben orvosságunk.

Szent Ferenc missziója a társadalomban.

A család a társadalom melegágya. Krisztus egyházának virágos kertje, az embereknek rózsabokra. puha, meghitt fészke. A családi élet elhanyagolása halálos betegség. Mi lesz a társadalomból, egyházból s az emberekből, ha a család beteg?

E súlyos kórnak hathatos orvossága Szent Ferenc atyánk lelkéből lelkedezett, gyönyörű, harmadik magzatja: a bűnbánó rend, a világban élő követőinek áldott intézménye. A harmadikrend beállításával a dicső Rendalapító művészkolát létesített, hogy a családtagok a Szentcsaládot igyekezzenek utánózni, életüket-lelküket aszerint alakítani. Szent Ferenc mindig előbbre nézett, többre számított, az igazi életet, az örök életet tartotta szem előtt. A Világi Rendjének első tagjai: boldog Lucius és Bonna asszony házastársak voltak. XIII. Leó pápa határozottan kijelentette, hogy a III. Rend a családi élet számára alakult, főcélja: igazi szülöket és igazi gyermekeket nevelni.

Sokat huzódznak a terciárius rendtől, mert nagyon félre értik. Szeráfí Alapítónk a bűnbánó rendjével a családi tüzhelyet nem akarta barátcellává, apácakülvé tenni, hanem azt megszentelni, szentté, szent házzá, meleg otthonná varázsolni óhajtott. Az elvesztett paradíszot lelik fel a Világi Rendben a családtagok, ha lélekkel és helyes szándékkal lépnek be s maradnak bent. A második édenkertben Isten tízparancsolata s az anyaszentegyház ötparancsa érvényesül, nyomában türelem, boldogság, takarékoság, engedelmisség és szeretet honol. A családtagok egymásnak jó példát adnak s versenyeznek a buzgóságban úgy az imádság, mint a jótékony és apostolkodás terén. A III. Rend őrangyalként áll a ház kapujába, hogy útját

állja a rossz sajtó és erkölcstelenség szellemének. Nem engedi be az ajtón a hiúság, irigység, fűvészség, gyűlölet és harag ördögét. A bűnbánó rend valósággal mintázza a szent családot, az ő képére s hasonlatosságára szándékolja alakítani esendés, kis otthonát. Hogyan lehetséges ez? Olvastam egy szép, kis verset: „Hol a férfi olyan, mint József; asszonya olyan, mint Mária; a gyermek lelke-teste tiszta, miként Jézus, az Isten Fia: a családi élet bizvást mondhatom: boldog és békés paradízsom.” Elemezzük csak egyenkint! A család szülők-ből és gyermekekből áll. Nézzük közelebbről!

Az édesapa és édesanya teremtő társak, összetartoznak egymással, egyek, azért lelkileg is össze kell hangolódniuk, főleg a belső szimpátia, lélek-rokonszenv, rokonság is ki kell fejlődjen egymás között. Ebben nagyon elősegíti őket a III. rend, ha mindketten beleptek, mert egyforma szabályt kell betartaniok, együtt mondhatják el közösen a 12 Miatyánkot, Üdvözlégyet és Dicsőséget, mert hathatósabb: így egy szellem lengi át őket; együttesen gyónnak-áldoznak haronkint: így egy isteni erő, Jézus Krisztus szent teste fűti, élteti őket. Ez pedig óriási előny, áldás és érték. Emberfeletti áldozatokat is meghozhatnak egymásért s a gyermekekért, mert az Apostol szerint: „Mindent megtehetek Az által, ki engem megerősít”, s az Úr Jézus Krisztus pedig határozottan erősíti: „Nálam nélkül sem tehettek”, tehát Vele mindent megtehetünk. Azért tud a Világi Rend néma hősokeket, nagy szenteket felmutatni. Szent Ferenc a bűnbánó rendjében hősokeket arató iskolát nyitott, mindenki az élet hőse lehet, ha komolyan veszi s betartja a szabályokat.

P. Réthy Apollinárisz O. F. M.

+ P. BOZÓKY ÖDÖN O. F. M. A csendes kolostorok, világtól elzárkózott szerzetesek, egyedül Istennek élő lelkek, a fáradhatatlanul gyóntató papok, a fegyelmezett aszkéták szentéletű embere költözött benne az örökkévalóságba. Mindig odakészült. Kurtán-furcsán intézte el a világi dolgokat, embereket. — s menekült cellájába, a mennyország előtornácaiba. Egésznap elmélkedett, szentségimádásokat végzett, imádkozott. Ebbe a keretbe illesztette lelkipásztori munkáját: a gyóntatást. Akárhányszor egésznap az emeletet járta cellájától a gyóntatófolyosóig s vissza. Sokan merítették szép lelkének vigasztaló, erősítő forrásaiból. Itt, a szentségi titoktartás némaságában találkozott az emberekkel, gyógyította a lelki sebeket, támasztotta a halottakat. Ilyen némán és titokban költözött el a szentküti Szűz kegyhelyen július 20-án. Példája világítson az utána következő nemzedékeknek. Az Úr pedig adja meg jutalmát ennek a Szent Ferenc szellemében átzáradkolt életnek. R. i. p.!

+ P. SOLTÉSZ PACIFIK O. F. M. A halkszavú, csendes mosolyú Pacifik Atya megtért az Úrhoz. Fiatalon, papi munkájának induló éveiben

szólította el a halál testvér. Ellobbanó élete mégis űrt hagyott maga után. Kassai sírját körülálló zokogó gyermekek száza, elesett emberek özszinte könnyei mutatták, ki volt ő nekünk, kit vesztettünk benne. Törékeny testében nemesen érző, meleg ferences szívet hordott. Ez hajtotta betegen, tiltakozón is, hogy sokaknak atya, jóságos barátja és igaz papja legyen. Szívét osztotta, aprózta, hogy mindenkinek jusson belőle. Pedig semmije se volt. Szent Ferenc egyszerű fiaként csak jóságot és szeretetet kínált. S nem törte meg erejét, munkakedvét, ha felkínált szívét elvetették. Ezért sorsa kissé a magánosok sorsa volt. Talán az ősmagyar puszták világító, melegenítő pásztor-tüzehez hasonlóan, messzebből, néha magáramaradtan hirdette az életet és Krisztust. — Küldetését betöltötte, a reá-szabott munkát elvégezte. Sok szegény család meleg otthona, külvárosi gyermekek mosolyra derült arca az ő szívtől kapta emberi színt, melegt. S mindezért eserebe csak szeretetet, özszinte megértést kért. Amit nem nyujthatott neki mindig és mindenütt a gyarló emberi érzés, adja meg a mindent számontartó örök Szeretet.

K. J.

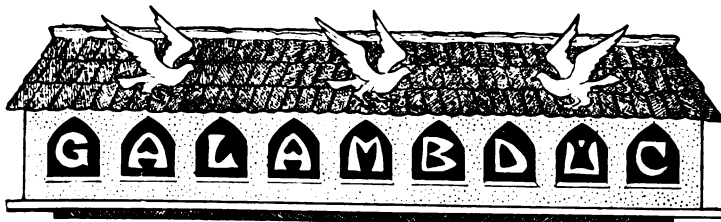
MAGYAR SZENTFÖLD.

SZENT FERENC szentéavatásának ünnepén, júl. 16-án a ferences terciáriusok engesztelő zárandóklát rendeztek a Magyar Szentföldre. Reggel 9 órakor P. Udóczy-Zadravecz István ferences püspök mon-

dott tábori szentmisét és nagyhatású szentbeszédet a bűnbánó szellemről, amely az engesztelés alapja. A légi riadó miatt a következő szentmisék félórával kitolódtak, de azért egész nap a Golgothai Szűzanya és a kis Jézus közelében telt el, úgyhogy 11 órakor egyszerre két helyen volt szentmise és szentbeszéd.

D. u. 3 órakor a szentföldi biztos atya vezetése alatt megnézték a már kész és épülő szentélyeket és a Szentföldi Múzeumot. Délután 4 órakor P. Schrotty Pál O. F. M. delegatus generalis, tartományfőnök a szabadban beszélt Szent Ferenc élő hitéről; erre szorulunk mostani szorongatott helyzetünkben. Utána Dr. P. Vargha Teodorik O. F. M. tartományfőnök surgette, hogy minél jobban fejlesszük ki magunkban a ferences imádságos lelkületet. Hiszen az ima ad erőt, vigasztal és fölemel, hogy hűen és bátran álljunk meg helyünket a néhez megpróbáltatások közben. P. Medgyesy Dezső kapucínus tartományfőnök pedig a ferencesek gyakorlati felebaráti szeretetét állította elénk, hogy mint segítők, gyalogok siessünk oda, ahol legnagyobb a baj.

A szentbeszéd után P. Pusztay Gábor O. F. M. országos igazgató tartotta a befejező ájtatosságot és parkunkban a szentséges körmenetet. Régen vettek részt ilyen sokan. Mindenki érzi, hogy kötelességet az engesztelés. D. u. 6 órakor a szentmisen a szentföldi biztos atya a Kármelhegyi Boldogasszonyt dicsőítette és szeretetere buzdította a híveket.

* Ifjúsági * Rovat *

Rovatvezető: Dr. Monostory Elekné, Eger, Vécsey-u. 25. sz.

NON SUM DIGNUS...

Miért vagy olyan jó hozzám, Istenem?... Szenvedést láttam, mérhetlent, s csak most jutott eszembe, hogy megköszönjem Neked végtelen jószágodat.

O, de hol van hálám attól, hogy méltón és kielégítve köszönjön meg mindent, mindent!? Istenem! Te vagy a lételem, a gondolatom, eszem, szemem, kezem, életem, mindenem!!!

Nélküled sivár a búzavirágos rét, a felhőkbe szökő, fehér hegyorom, a ringó uranytenger, és hideg, anyagias ez az egész világ! Milyen értéktelen lennék én is Nélküled!...

Nezz le, Atyám, és halld meg szómat: Non sum dignus, de Te jó vagy, végtelenül jó. Eljössz értem meredek sziklaparton, a tövisék közé...

De miért is vagy olyan jó hozzám, Istenem?... Uton, útfélen bántalak, kinozlak, én, én, aki semmi vagyok Hozzád képest! Keresztre feszítetek, ott vagyok a csüfölkő, ostorozók között. Jaj! milyen gyarló, bűnös tud lenni az ember! S Te mégis megbocsátasz nekem, lejössz hozzám, hogy Magadhoz emelj! Hozzád, főléses Királyom! Megértő Barátom! Be jó is, hogy szeretsz, Istenem!...

Litvay Piroska, Nagykanizsa.

JÉZUSSAL.

Nagy tömeg hullámzott, színek karvoztak, vidám nevetés, beszéd hallatszott mindenfelé. Idegenül álltam, nem értettem, mi ez. Jó lenne elmenni innen, bukkant fel bennem a gondolat, de elkergette ezt egy másik: hiszen nem vagyok egyedül. Lopva megcsókoltam a nyakamban logó keresztet. Valaki durván meglökött. Egy gúnyos arcot láttam, de elnéztem fölötte. Szívemben — éreztem — meglehetősen mosolygott az, akit mindennél jobban szeretek...

Jó így, hogy van valaki, aki vezet, vigasztal. Megdöbbenve gondoltam arra, mi lenne, ha nem lehetne velem? Eltévednék ebben a szédült, nagy forgatagban. Tétován álltam meg.

— Merre menjek?

Hallgattam a szívemet, mit mond?

— Arra indulj! — hallottam a választ.

Odanéztem...

— Csúnya köves út van arra. Uram, hogyan menjek ott, az én modern, egybetalpas cipőmben?

Meleg mosoly fénylett Jézus arcán.

Láttam, mi a kívánsága. Levettem hát a cipőmet. Az Ó mosolyát vette át az arcom, mikor halkán mondtam: legyen meg a Te akaratod!

Es elindultam Jézussal...

Mecsek Margit.

VALLOMÁS.

Szeretnék ma tenger lenni, Szép tarajos szökehabbal Keménysziklát csókolgatni.

Szeretnék ma szikra lenni, És a száraz tört avarban Bűszkedacccal lángot vetni.

Szeretnék ma csillag lenni, A mennyország kék kárpitján, Sötét éjjel felragyogni...

Pintér József, Kecskemét.

KI VAGY TE?

Matyi nagyképű fiú volt. Nem szerette senki, csak talán néhány cinkostársa. Az osztályban a legszébb ruhái mindig neki voltak. Mindig úgy tűnt föl, mintha skatulyából rántották volna ki. Lelki életéről beszélni azonban lehetetlenség volt előtte.

Egyszer egy jóbarátommal komoly témákról vitatkoztunk, mikor hozánk csatlakozott Matyi. Természetesen a maga mondanivalóival hozakodott elő. Megmutatta a legújabban szerzett cigarettait. Rögtön rá is gyujtott. Nem kínált meg bennünket, (nem mintha kellett volna nekünk) gondolta magában ez ilyen kis tacsóko vitatkozóknak nem való.

Így sétálgattunk a folyóparton, ő beszélt. Mi pedig kényszeredetten hallgattuk, míg el nem értünk egy kamaszokból álló játszadózó fiúcsoporthoz. Az egyik fiú éppen cigarettázott. Lehetett kb. 15 éves, alig fiatalabb, mint Máttyás. Matyi odament hozzá és kiverte a fiú szájából a cigarettát. (Az Ó ujjai közt még ott égett a cigaretta.)

Máttyás talán az ijedelem hatása alatt, (maga is megrettent a tettétől) vagy ki tudja miért, a barátom vállára borult, és közben hangosan gondolkozott:

— Mi is vagyok én? Szürke senki és semmi! Felsőhajtott. Atólelt mindkettőnk, és akadozó hangon megígért nekünk valamit, amit tart még a mai napig is:

— Fiúk, én ma újra fogok születni.

Piukovich István, Mohács.

Tudod, mi az erő? —

Akarat...

Előtted a küzdés, előtted a pálya, Az erőtlen csügged, az erős megállja, S tudod, mi az erő? — Akarat... Mely előbb, vagy utóbb, de borostyánt arat. (Arany)

Előttem a pálya! És én tudom, hogy ezen a pályán — az emberi lét sebes körpályáján — csak küzdve lehet haladni. Márpedig az élet a lankadatlan küzdelmek sorozata. Ma sokan úgy vélik, hogy nem érdemes harcolni, inkább csak az örömöket kell hajhászni. Pedig néha olyan jó szenvedni, jó összezúzva heverni a hideg, kemény földön és túrni... túrni az ostorcsapásokat Krisztushoz hasonlóan.

— Az erőtlen csügged, az erős megállja. — Bizony sokszor feljajdultam, le akartam rázni a bilincset, szabadulni akartam a fájdalomtól. Azonban a testet meg kell törni, engedelmességre kell szoktatni. Láttam, milyen nyomorúságos életük van a gyengéknek, milyen sajnálatraméltók a szenvedélytől elvakult emberbábok. Már túl vagyok az első lépésen. Már távol a látóköröm, már hajnalodik messze-messze keleten, már feltűnt egy keskeny, biztató fényáv a horizonton, hogy előntse bátorító meleg sugarával a gyászborult, fekete éjtszakát.

— És tudod, mi az erő? — Akarat!... — Néha nagyon nehéz akarani. Rettenetes erő kell ahhoz, hogy a számár-testvér engedelmeskedjék, hogy megmaradjon a számára előírt korlátok között. Megfigyeltem már, hogy az akarat átvihető, szuggereálható. Milyen jó lenne, ha az erősek csak a jót akarnák. Mi is az erő?

— Akarat!... mely előbb, vagy utóbb, de borostyánt arat. — Igen, mert, ha van akaratom, és le tudom győzni a legádázabb ellenséget, önmagam, ez olyan kimondhatatlan jó érzés, amily kevés van az életben. Nemcsak az a fontos, hogy az embertársaim előtt járjak egyenesen, emelt fővel, hanem okvetlen szükséges az is, hogy önmagam előtt is legyen becsületem. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a lélek az úr a test felett és nem megfordítva. Az Isten által számomra előírt útát csak erős lélek hatalma alatt járhatom végig sikerrel. És ha más nem is, de Ó biztosan látja a határtalan küzdelmet, a lankadatlan igyekezetet, az erős harcot: Mindent, mindent, mindent Érted, Jézusom Szentséges Szíve! És nem baj, ha késik a borostyán, az sem baj, hacsak odaát jut osztályrészemül. Egy a fontos, elérni az örök Célt: Istent! Mi kell hozzá? — Akarat!...

Oh akarat, szabad szolgád vagyok, Hűséges úr e rabszolgá világon: Szolgám minden, mert én a szolgád vagyok, Enyém minden, mert én a Tied vagyok (Sik S.)

Bencze Mária, Budapest.

A címváltozás gyakoribb ma, mint bármikor. Részben a kiürítésekkel, részben a katonáskodásokkal kapcsolatban egyre több címváltozással nem tudunk mit kezdeni. Nem elég, ha az új címet jelezzük csupán, hanem pontosan meg kell jelölnünk eddigi lakohelyünket is. Olyan nagy táborban mint a Magyar Barát, igen sok egynevű előfizető is akad. Ful-

vak lakoi: ne feledjék megvejükét és házszámukat is jelezni!

A Hordozható Máriáról nagyobb cikkben közlünk ismertetést. Kérjük a Mária-gondozókat és a Mária-lányokat, s mindazokat, akik bővebbet tudnak a Hordozó Máriáról, olvassák el azt a tanulmányt, s írják meg a Magyar Barát szerkesztőségére. Gyöngyös címre, miben tér el falvaikban a szobor tisztelete, a Mária-dajkaság és a Mária-lányok, legények, faklvások, lobbogók intézménye, mit tart a nép a szoborról milyen hiedelem, legenda vagy beszéd el a nép ajkán. Nagy jót tesz vele, aki nem restelli a tollat kezébe venni, s megírni a helyi szokásokat.

Előre is fizesse meg a jó Isten vállalkozásukat!

Előljárók Aranykönyve címen már nyomás alatt van Szent Bonaventúra De sex alis Seraphim c. híres nevelési munkája. Elsősorban szerzetes-előljáróknak szánta a szent szerző, de minden nevelő aranyigazságokat talál a könyv szavaiban. Ára 4. P

A háborús gazdálkodás újabb korlátozásokat tett szükségessé az újságok és folyóiratok terjedelmében. Allami rendelet értelmében folyóiratunk négy oldallal kisebb terjedelemben jelenik meg. Ez a korlátozás azonban csak anyagi rövidülést jelent, szellemiekben továbbra is teljeset nyújtunk.

Ha elolvastad,

küldd honvédismerőseidnek a Magyar Barátot!

Felvétel a Ferencrendbe!

Szent Ferenc Atyánk virágos kertjébe várunk minden ifjút, akit Isten kegyelme hozzánk hív.

A KAPISZTRÁN SZENT JÁNOSRÓL NEVEZETT FERENCES RENDTARTOMÁNY főképp lelkipásztorkodással, bel- és külmiszióval szolgálja Isten országát. Működési területe a Nagy Magyar Alföld és a Dunántúl és Felvidék keleti része. Középkiskolás ifjakat a Jászberényi Szeráfi Kollégiumba, az érettségizett ifjakat pedig egyenest a szerzetbe veszi fel. A Tartományfőnökség címe: Budapest, II., Margit-körút 23.

A SZÜZ MÁRIÁRÓL NEVEZETT FERENCES RENDTARTOMÁNY a lelkipásztorkodás, kül- és belmiszió mellett gimnáziumi tanárkodással is foglalkozik. Területe a Dunántúl és a Felvidék nyugati része. Folyamodhatnak érettségizettek vagy oly ifjak, akik legalább a gimnázium IV. osztályát jó eredménnyel végezték; felsőbb osztályúak előnyben részesülnek. A szerzetesi próbaév eltelével a nemérettségizettek mint ferences papnövendékek végzik hiányzó gimnáziumi tanulmányaikat. A Tartományfőnökség címe: Budapest, IV., Ferenciek-tere 8.

A SZENT ISTVÁN RÓL NEVEZETT ERDÉLYI FERENCES RENDTARTOMÁNY az erdélyi katolikus magyarság vallási és társadalmi életét szenteli és menti meg hősi küzdelmek és apostoli vállalkozások árán a Hazának. Lelkipásztorkodnak, tanítanak, bel- és külmiszióban helyt állnak, a nemzetiségek között elszórt magyarokat kutatják fel és szervezik, s. b. Felvételt nyernek olyan ifjak, akik a középiskola legalább IV. osztályát jó eredménnyel végezték. A Tartományfőnökség címe: Kolozsvár, Ferencsek.

Kérvénykülsz csatolják a következő okmányokat: 1. Keresetlevél; 2. bérnyomtatvány; 3. születési kivonat a polgári anyakönyvi hivataltól; 4. erkölcsi bizonyítvány a lelkészől külön lezárt borítékban; 5. orvosi bizonyítvány, különös tekintettel a szemek, fo-

gak és tüdő egészségi állapotára; 6. az egyes rendtartományban megkívánt végzettségről iskolai bizonyítvány; 7. szülői beleegyezés, melyben az is ki van tüntetve hogy a szülők szerzetbe vonult gyermeküktől, vagy a szerzettől anyagi támogatást nem várnak.

SZENT FERENC HÍV! MÉG MA KÖVESD. AZONNAL FOLYAMODJÁL!